

SILENT BOOK- KÉPKÖNYVEK KÖNYVTÁRI FOGLALKOZÁSOKON BESZÉLGETÉS TÓTH RENÁTÁVAL, A DEÁK FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR IGAZGATÓHELYETTESEL

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum 2020 februárjában szakmai napot hirdetett, „Egy kép többet mond ezer szónál” címmel. Az elhangzott előadások szerkesztett változata a *Szöveg nélküli képkönyvek* című módszertani kiadvány. Az egyik ilyen foglalkozást Tóth Renáta, a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese készítette. Vele beszélgettem.

Mikor kezdte el foglalkozni sajátos nevelési igényű gyermekekkel?

Egy szövegértési pályázat kapcsán tartottam először foglalkozást SNI-s (Sajátos Nevelési Igényű) gyermekeknek. A zalaegerszegi Béke Ligeti Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola és EGYMI partneriskolaként vett részt a pályázatban. Ez a feladat nekem is új volt, és úgy gondoltam, hogy jó terep arra, hogy szakmailag fejlődhesek. Összetett felkészülést, szakirodalmi tájékozódást, türelmet, empátiát, fokozott odafordulást igényelt a tanulókkal való foglalkozás. Az idők folyamán sokat tanultam a velük való bánásmódról, befogadóképességeikről, tanulási formáikról. Amellett, hogy a foglalkozás alkalmával a gyerekek megismerhették a könyvtárat, a jó kapcsolatunk megmaradt és a pályázat után is rendszeres könyvtárlátogatók maradtak. A Béke ligeti iskola diákjaival megvalósított könyvtári órák sokrétű szakmai gyarapodást és új ötleteket is hoztak. Később Az én könyvtáram országos könyvtári projektben publikáltam a sajátos nevelési igényű gyerekeknek szóló foglalkozást Betűspagetti néven. Erre fűződött fel a Szöveg nélküli képkönyvek program is. Az én könyvtáram programban mentorom, Goda Beatrix javasolta, hogy a Szöveg nélküli képkönyvekben is meg lehetne jeleníteni a sajátos nevelési igényű gyerekekkel való foglalkozás eme formáját.

Korábban találkozta-e vagy használta-e silent book könyveket?

Korábban nem dolgoztam a képkönyvvel, így nekem is ez egy új műfaj volt. Utána olvastam és nagyon érdekes volt, hogy milyen sokoldalú lehet a felhasználása, és más országokban ez mennyire ismert és alkalmazott akár a könyvtári munkában, vagy klubokban, és a könyvesboltok is előszeretettel forgalmazzák. Nálunk még nem igazán terjedt el, talán idegenkedünk attól, hogy szöveg nélkül meséljünk.

Mi az erőssége a képkönyvnek? Mit is takar a silent book kifejezés?

A szövegnélküliség, az illusztráció hangsúlya mozdítja elő a gyerekekben a mesélést. A vizuális történetmesélés, a képek beszédessége készíti a tanulót a benyomásainak, élményeinek, gondolatainak megfogalmazására. A könyv fő címe a vezérmotívum, erre építhetünk, ez lehet a történetmesélés kiindulópontja. A silent book-csendes könyv, szöveg nélküli képkönyv elnevezés kicsit megtévesztő, mert bár a könyv szavak nélkül mesél, mégis beszédre ösztönzi azt, aki forgatja, felébreszti annak fantáziáját. Belső utazásra is hív egy-egy könyv, hiszen átszűrve magunkon az illusztrációt mondjuk el a mi történetünket, amit a könyv rajzai üzennek nekünk.

Mely kompetenciákat lehet erősíteni a képkönyvekkel?

Az élőlásavas mesélés ismét előtérbe kerülhet, és emellett a művészeti nevelés, az empátia, érzékenyítés, anyanyelvi kommunikáció, fogalmazási készség, szókincs bővítés, szabálytudat területei is támogathatóak. Fontos lehet az önismeret, személyiségfejlesztés területén is.

„A mese mindennek az origója”. Ezzel a mondattal kezdted az ismertetődet. Valóban az ember ősi bölcsességének hordozója ez a műfaj. Mit gondolsz a mese hatalmáról?

Azért is ezzel a mondattal kezdtem, mert amikor én voltam kicsi, nekem is sokat meséltek. Fontosnak tartom a meseolvasás, hallgatás során elképzelt mesevilágot, amit szabadon alakíthatnak a gyerekek. Mindenkinél kell egy ilyen birodalom, amit ő maga alkot. Mesék nélkül nem tudnám elképzelni a gyerekekkel való foglalkozást. Rengeteget lehet tanulni belőlük. Itt nemcsak a szokások megismerésére, az új szavakra, a helyzetmegoldásokra gondolok, hanem az örök igazságokra, a tanulságokra is. Az ember, ha mesét hallgat egy társaságban, annak közösségteremtő szerepe is van. Részesei lesznek egy történetnek. A foglalkozás végén mindenki elviheti magával azt, ami neki a legfontosabb vagy legtanulságosabb.

Foglalkozásod során a „slow work” munkamódszert alkalmaztad. Mennyiben segítheti ez az olvasási nehézséggel küzdő gyermekekkel való foglalkozások sikerét?

Az ő esetükben az átlagnál is nagyobb türelem, odafigyelés szükséges. Fontos, hogy hagyjunk időt számukra. Legyen idejük átgondolni egy-egy feladatot, amit többszöri ismétléssel is erősíthetünk. A pontos megfogalmazás, egyértelmű kérdések, nekik nagy segítséget jelentenek. Így egyértelművé válik számukra, hogy mit is várnak tőlük, ami a gyerekek sikerét, sikerélményét segíti elő. Ne siessünk, gondoljuk át, van időnk, megvárjuk egymást! Ezt jelenti nekem ez a munkaforma.

A feldolgozott könyv témája a boldogság. Mesélj róla egy kicsit!

Sokat gondolkodtam, melyik könyv lenne a megfelelő. Mi az, ami a leginkább befogadható, könnyen értelmezhető a gyerekeknek. Maros Krisztina: Milyen színű a boldogság? című könyvét választottam, ami izgalmas képi és színvilágot tartalmaz, pluszként Szabó T. Anna versével van kiegészítve. Ettől kap egy kiegészítést a könyv, hogy így is segítse a boldogságot elképzelni. Ha egy foglalkozáshoz könyvet választok, akkor mindig szem előtt tartom, hogy az adott könyv vajon tetszeni fog-e a gyerekeknek. Ezen kívül maga a téma is fontos. Maros Krisztina könyve jó lehetőséget adott a kötetlen beszélgetésre. Jobban meg lehetett ismerni gyerekeket, és az őket foglalkoztató kérdéseket, így a mesélés is könnyebb lett.

Manapság egyre többet gondolkodnak a gyerekekkel foglalkozó szakemberek azon, hogy bizony be kell építeni az ismeretszerzés folyamatába a boldogság megélését. Te, hogy vélekedsz erről?

A boldogsággal, mint témával igenis foglalkozni kell. Manapság kevés idő jut a gyerekek lelki, érzelmi állapotának javítására. Felgyorsult világban élünk, ahol mindenki fut, rohan és néha a lényegét nem látjuk, magát a gyermeket. Fontosnak tartom, hogy néha álljunk meg, és igenis beszélgessünk a gyerekekkel, hogy ők mitől érzik boldognak, örömmel telinek magukat. Mi a fontos számukra, és ebben mi hogyan tudunk segíteni.

A szöveg nélküli képkönyvek jól alkalmazhatóak könyvtári foglalkozásokon, táborok alkalmával, olvasókörokbén, biblioterápiás órákon, óvodás kortól a felnőtt korosztályig. Könyvtárunk törekszik arra, hogy a kollégák szakmai ismereteit tovább fejlessze, bővítse, workshopokon, továbbképzéseken, hogy ezeket a módszereket a gyakorlatban is kamatoztatni lehessen.

Akinek felkeltette az érdeklődését a téma, vagy szeretne többet megtudni a Szöveg nélküli képkönyvekről, az az alábbi linken tájékozódhat:

https://www.opkm.hu/silent_books

Takácsné Giczi Hajnalka